У Паризу отворена изложба савремене југословенске уметности

Париз, 20. децембра (Танјуг)

У Националном музеју модерне уметности у Паризу, данас је свечано отворена изложба савремене југословенске уметности. Око педесет сликара и вајара, представника савремених струјања у сликарсаву и вајарству Југославије, излажу близу 150 платна, скулптура и таписерија. Изложбу која се одржава под покровитељством Министарства иностраних послова, Министарства за културу и француског Удружења за уметничку акцију организовала је Комисија за културне везе с иностранством ФНРЈ. Према речима познатог француског књижевника Жана Касуа ову изложбу карактеришу обиље уметничког стварања велика разноликост у инвенцији, потпуна слобода уметничког израза и пасионирана љубав према слободи.

НОВИ ЧЛАНОВИ СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

На јучерашњој ванредној скупштини Академије изабрано 18 редовних чланова. — Данас се бирају дописни и инострани чланови

На јучерашњој ванредној скупштини Српске академије наука и уметности одржаној у Београду под председништвом др Илије Ђуричића изабрано је осамнаест нових редовних чланова Према одредбама новог Закона о САНУ омогућено је, да поред одељења Академије, своје предлоге за избор нових академика дају и друге научне установе, друштвене организације и факултетске управе. Ове године неке од њих су то своје право и искористиле.

У предлаганју кандидата узеле су учешће управе факултета (Архитектонског, Филозофског, Математичког факултета у Београду и директор Института за заштиту биља, Ваши се фитопатолози и ботаником. Проучава биљне болести и бори се за њихово спречавање. Написао више научних радова из те области. Објавио књигу „Болести воћњака" и више уџбеника

ПЕТАР. ЛУБАРДА (1905.), наш најпознатији савремени сликар. Излагао је више изложби у земљи и иностранству добитник многих наших и међународних награда и признања. Дијапазон његовог сликарског израза је веома широк — од портрета, преко мртвих природа и пејзажа до фигуралних композиција великих димензија. Поборник модерног сликарства.

Др ПЕТАР МАРТИНОВИЋ (1897.), научни сарадник института „Борис Кидрич". Познат по својим радовима из експерименталне биологије. Његове расправе о ембриологији, физиологији развића и пресађивању органа познати су у светској научној литератури. Своје резултате саопштавао је на већем броју научних састанака и на неким страним универзитетима (Лел, Чикаго, Принстон у САД).

Др БОРИВОЈЕ Ж. МИЛОЈЕВИЋ (1885.) професор Природно-математичког факултета у Београду Дописни члан Југословенске академије знаности и уметности и почасни доктор Универзитета у Гренобљу Монпељеу Рену и Паризу Познат је по научним радовима из географије: „Јужна Македонија" „Динарско приморје и острва" „Главне долине у Југославији" и другима Поред тога аутор је уџбеника географије и других школских географских уџбеника

Инж МИОДРАГ МИЛОСАВ ЈЕВИЋ (1905.). професор Грађевинског факултета у Београду. Аутор је научних радова из статике.

Др ВУКИЋ МИЋОВИЋ (1896.) професор Природно-математичког факултета у Београду. Аутор је већег броја радова из области органске хемије. Објављивао је расправе у нашим и страним часописима.

Др ВИКТОР НОВАК (1880.). професор Филозофског факултета у Београду. Објавио је знатан број књижевно-историјских расправа и дела. Главна су му дела „Латинска патологија" и „Magnum crimen". Члан је Југословенске академије знаности и уметности.

Др ДРАГОЉУБ ПАВЛОВИЋ (1903.), професор Филозофског факултета у Београду. Књижевни историчар Аутор је већег броја расправа и чланака из наше књижевне историје, нарочито средњовековне и дубровачке. Приредио је, рад му је „Из књижевни" и „Михаило Вукдраговић и Петар Лубарда (на предлог Одељења ликовне и музичке академије САНУ).

Избору нових академика присуствовало је 25 редовних чланова САНУ, од 36 колико их има. Данас пре подне ванредна скупштина Академије наставља рад избором дописних чланова и иностраних чланова Академије. На дневном реду налази се око 40 предлога за избор. Осим тога изабраће се и нови потпредседник Академије, наместо досадашњег, који је поднео оставку.

Биографије нових академика

Др МИЛАН БАРТОШ (1901.) професор Правног факултета у Београду. Државни саветник и главни правни саветник у Државном секретаријату за иностране послове. Био члан мирних наших делегација на заседањима ОУН. Посветио се искључиво међународном јавном праву Из те области објавио је преко 200 научних радова од којих су му најпознатији: „Међународно јавно право" (у две књиге) „Стварно право" Из једначење колизионих норми брачног права у словенском земљама" и други.

МИХАИЛО ВУКДРАГОВИЋ (1900.), професор Музичке академије у Београду Композитор и диригент, бави се педагошким и критичарским радом. Компоновао већи број дела од којих су му најпознатија признања добила симфониска поема „Пут у победу" гудачки квартети позната кантата „Везила слобоже" и друга. Компоновао музику за већ више наших филмова.

Арх АЛЕКСАНДАР ДЕРОКО (1894.) професор Београдског универзитета. Бави се проучавањем српске средњовековне и народне фолклорне архитектуре и сматра се једним од наших пионира у тој области. Главна дела су му „Народно неимарство" „Архитектура у средњовековној Србији" „Средњовековни градови у Србији, Црној Гори и Македонији".

Инж. СЛОБОДАН ДОБРОСАВЉЕВИЋ (1903.) професор Машинског факултета у Београду Област којој се претежно посветио је проучавање мотора са унутрашњим сагоревањем и гасних генератора Из те области објавио је више радова

До ЈОВАН ЂОРЂЕВИЋ (1903.), професор Правног факултета у Београду. Његови предмети су уставно право, социологија и теорија државе Најзначајнија дела: „Основна питања федералне државе" „Уставно право ФНРЈ" „Ново уставно право" „Државно уређење ФНРЈ" „Контрола уставности закона у САД" Учествује у правној изради нашег устава Један од уредника „Архива за правне и друштвене науке" и „Новог југословенског права"

До МИЛОШ ЂУРИЋ (1892.) професор Београдског универзитета Писао филозофских и филолошких дела Наш најистакнутији познаватац хеленске културе. Написао велики број научних радова студија: есеја и огледа из те области. „Огледи из грчке филозофије и уметности" „Историја хеленске књижевности" „Аристотелово етичко учење" „Филозофија пакухизма" „Видовданска етика" — То је само један део научног стваралаштва др Ђурића. Интензивно се бавио и превођењем (Есхил Софокле Платарх Аристотел, Платон Ајдеја Дуранд Јунг и други)

Др МЛАДЕН ЈОСИФОВИЋ (1897.), професор Пољопривредног факултета у Београду

Српска академија наука која ове године слави 75-годишњицу, основана је на традицијама два научна друштва. Прво је било Друштво српске словесности основано 1842. али га је због сукоба са министром просвете Јованом Ђорђевићем, Чернишевског и Херцега за чланове Друштва, кнез Михаило укинуо 1864. Шест месеци касније Друштво је обновљено под новим именом — Српско учено друштво. Али и оно је дошло у сукоб са министром просвете па је 1886. краљевске академије наука.

Академија је основана са задатком да „наука обрађује и унапређује; да оснивања научна у природи, друштву и историјским споменима; да сачувана снагама за напредак просвете извршује оно за шта је посебна снага недовољна". Академија је имала четири одсека за природне науке, филозофију, друштвене науке и уметност. У почетку је имала 25, а од 1891. године 34 члана, док је број допуњен чланова могао бити два пута већи. Први председник Академије био је Јосиф Панчић.

Законом о Српској академији наука од 1947. она има шест одсека — за природно-математичке науке, за медицинске, техничке, за литературу и језик, број научних института, а располаже са богатом централном и стручним библиотеком „Глас" и „Споменик" (од 1887.) прошириле су новим — разним зборницима, споменицима, годишњацима и посебним изданима. Један од најстаријих издања је и настављено све до данас.

КОД НАС И У СВЕТУ

ПРВИ ПЕДАГОШКИ ИНСТИТУТ У КОНГУ

Ове дечаке из института „Тереза де Лизије" у Леополдвилу очигледно много више интересује фото-репортерова камера него група представника УНЕСКО-а и чланова контролне владе који су посетили ову школу. Вршилац дужности генералног директора УНЕСКО-а, Рене Маје, посетио је недавно неколико школа у Леополдвилу. Из Париза је допутовао да би присуствовао свечаном отварању Националног педагошког института у Леополдвилу. Овај институт, сагрђен уз помоћ Уједињених нација, биће прва установа за обучавање наставника средњих школа у Конгу.

МУЗИКА

Међурепубличка размена уметника

Коларчев универзитет 15. децембар. Концерт из серије гостовања међурепубличке размене.

На концерту из серије гостовања, међурепубличке размене појавили су се у дворани „Коларчевог универзитета Марија Скаловски — сопран из Скопја, Мигја Грегорач — тенор из Љубљане и Владимир Крпан — пијаниста из Загреба. Недовољене да је велики корист од гостовања сваких мешовитих уметничких екипа. Тиме се не само разбијају постојећи симптоми републичке ућуваности, већ се стиче и јачи увид шта се и како у области музичке репродукције ради у другим крајевима земље и који су утицаји тамо одлучујући, што помаже да се бистрије сагледа смисао или бесмисао стандардизованих крилатица о дометима музичке репродукције у овој или оној републици.

Овај концерт је омогућио присутнима (није их било ни у троуфреном броју) да се упознају са тенором Митром Грегорачем, раним предстаник камерног певања, Звучан, мек глас, добра дикција, уједначеност вокалних регистара и друге природне дате или школом стечене особине, овде се могу сматрати по себи разумљивим предусловима, чији би покушај оцене могао бити помало и увредљив за уметника. Остварачки израз камерног музицирања Митра Грегорача је оно што заслужује пажњу. Његов камерни стил се приближава свему што се у ин терпретационом смислу сматра високим нивоом у том жанру вокалне уметности. Тај стил подсећа на танане црте и продухваљност израза Дитриха Фишера Диска, Антона Дермоте, Жерара Сузеа. Овај узмак ниже ремек дела понеки не сасвим чисто интонирани тонови. Њих је изгледа морало да буде, јер се певало у празнод и недовољно загрејаној дворани, са поузданије на којој су се пијанисти — пратиоци готово мрзли пути. Грегорач је више него убедљиво интерпретирао песме Беловена, Славинског и Бритена.

Марија Скаловски је, рекло опозвргла убичајено мишљење о обавезном заостајању репродуктивној музицирања у неразвијеним републикама. Њен сопран, храбар глас, сређена вокална техника, ни сока музикалност-то су ово бине њене уметности. Посеб но се код ње издваја интерпретација „Шапаљивице" Тодора Скаловског. Није много заостајало изводење песама Волфа, Препрека и Милојевића. Две оперске арије Моцарта — нимање узорно изведене — реметиле су донекле камерну стилизацију програма.

Загребачки пијаниста Владимир Крпан спирао је Кларинску сонату Сфејсена Шту ренка и Бетовенов опус 57. Шулеков еклектицизам (у клавирској сонати, поред осталих утицаја, евидентно је опонашање поступака Бака и Шенбергових одговара Крпановим изводњачким схватањима, те је интерпретација била ефектна. Бетовенова „Апасионата" се, међутим, не вири ни по чему повишим од воћачким проћувалостима. а понајмање са ритмичким непрецизностима и замућеним педализирањем, те се из воћене овог дела може сматрати промашајем.

Пратилац певача пијанистка Константин Винавер испо лило је високу музикалност и изразити смисао за камерно музицирање.

Д. ПАПАДОПОЛОС

У Паризу отворена изложба савремене југословенске уметности

Париз, 20. децембра (Танјуг)

У Националном музеју модерне уметности у Паризу данас је свечано отворена изложба савремене југословенске уметности. Око педесет сликара и вајара, представника савремених струјања у сликарству и вајарству Југославије, излажу близу 150 платна, скулптура и таписерија. Изложбу која се одржава под покровитељством Министарства иностраних послова, Министарства за културу и француског Удружења за уметничку акцију организовала је Комисија за културне везе с иностранством ФНРЈ. Према речима познатог француског књижевника Жана Касуа ову изложбу карактеришу обиље уметничког стваралаштва вели ка разноликост у инвенцији, потпуна слобода уметничког израза и пасионирана љубав према слободи.

ФОНДОВИ ЗА ШКОЛСТВО У ДУБРОВАЧКОМ СРЕЗУ

Привредне организације-њуте

Две варијанте за расподелу средстава школама: прва, према утрошку из прошле године; друга, према стварним потребама и унапред одређеном стандарду

Дубровник, децембра

Преко седам месеци примене новог финансирања школства и крај буџетске године послужили су дубровачким просветним радницима да преиспитају функционисање школског система у целини — материјални положај школа, нову улогу школских установа и њихових органа управљања — и да се припреме за нову годину. Пре свега, ако не свега, а оно већину неке грешке настале у примени и спровођењу прописа о финансирању и да се позитивна искуства даље развијају.

Овде се, на пример, није догодило да народни одбори нису на време донели локалне прописе о финансирању школства и оснивању друштвених фондова и сл. Ово је имао врлино у времен када су већ били формирани буџети народних одбора и средства распоређена. Ни приредне организације, оснивачи или саосниваоци школа, нису у то време биле наклоњене финансирању школа јер су њихови органи управљања били закључили приземном новог приредног система. Тоне треба додати да су буџетске потребе школа, због повећања плата, хонорара, доприноса, цена услуга, нових одељења и броја ученика, порасле у односу на прошлу годину за око 35 одсто.

Околности о којима је реч навеле су народне одборе општина да задрже старе системе буџетирања и дотирања школства што је друге сагласно финансијере, приредне организације и остале навело на закључак да њихове обавезе према школству нису ни сасвим потребне ни хитне.

С коректурама у финансирању у идућој години овде ће се применити и другачија категоризација при којој ће се водити рачуна о врсти школе њеним задацима, условима под којима ради, нормативима за опрему и сл. Израђено је и неколико варијаната за расподелу средстава. Према једној од њих школски утрошак у прошлој години, по другој стварне потребе или унапред одређени стандарди. Изабраће се на темељу праксе најбоља решења.

Овде се сматра да ће угодни о узајамним обавезама између школа и њихових оснивача и саоснивача, корисно послужити стабилности финансирања с једне и квалитету с друге стране. На тај би се начин трајније регулисали, на пример, односи између поморске привреде и општинских поморских школа, туристичке и угоститељске привреде и одговарајућих школа итд. Ова сарадња још би више повећала обострани интерес за управљање овим установама и водила јединственом процесу наставе и праксе. На сличан би се начин решило питање односа школа и Комуна са чијег се подручја школују ученици. Може се даље очекивати да ће привреда пред школске колективе постављати обавезу да се путем допунске вечерње делатности ангажују на заједничким задацима као што су организовање вечерњих школа, семинара, саветовања ради доквалификација њихових кадрова итд. На самофинансирање ће ученици упућивати школске колективе и предстојећа нова расподела дохотка у оним установама.

Сва ова питања, као и друга, биће предмет разговора. То би био унеколико припремљен наставнике који ће да хонорарно у другим школама на рад у „својим" школама. Такође је наглашено становиште да школарина није адекватна нашем школском систему Сматра се да би је једино требало увођити код школа одређено одељења, а код осталих оних у којима се врши основно образовање.

Упркос смањењу средстава за основну делатност и несташици било каквих средстава за инвестиције приредне организације су се одлучиле на позиве да суделују у њиховој фондова. На предлогу Народног одбора општине Дубровник да уплаћују један одсто дохотка у фонд није се одазвала скоро ниједна приредна организација. Сличне је прошле и претпрошле. Народног одбора општине Блато да приредне организације издвоје у фонд 0,3 одсто од испљаћених личних доходака. Остали народни одбори ниси ни покушали захватити средства којима ра сполажу приредне организације на њиховом подручју.

В. МУХОБЕРАЦ

In memoriam

ЈОВАН ЗОЊИЋ

Уче је у Београду изненада преминуо наш познати сликар Јован Зоњић. Рођен је 1907. на Пријепољу, школовао се у Сарајеву и Београду По завршетку Сликарске академије у Београду, похађао је историју уметности на Сорбони и сликарску школу у Лувру.

Прву самосталну изложбу приредио је 1931. године у Београду. Од 1931. до 1939. године живи стално у Паризу где учествује на више изложби француских и југословенских сликара. После изложбе југословенских сликара у Паризу 1938. године Националан музеј савремене уметности у Паризу откупио је његову слику „Прикиља". За време свог боравка у Паризу Зоњић је редовно излагао на пролећним и јесењим салонима у Београду.

За време рата напустио је Београд, Крајем 1941. дошао је у Љубљану, где је остао до ослобођења. Од марта 1945. године ради за НОЈ, при пропагандној техници НОФ у Љубљани.

После ослобођења учествовао је на свим значајнијим изложбама у земљи а нарочито главном граду. После самосталне изложбе у Београду 1952. године приређује две такође самосталне изложбе у иностранству — у Бејруту и Дамаску, где је постигао изванредан успех. Године 1958. Музеј наивне уметности из Париза, обавештава га да су Немци однели његову „Прикињу" и моли Зоњића да им упути неки свој други рад. Сликар им је послао своју „Мртву природу у шном оквиру". Последњу самосталну изложбу, у знак признања за успешан дугогодишњи уметнички рад, приредило му је Удружење ликовних уметника Црне Горе.

Сахрана покојног Зоњића обавиће се данас у 15 часова на Новом гробљу у Београду.

Глумци у кожусима

ДЕСЕТ СТАЛНИХ И ШЕСТ ПРИВРЕМЕНИХ ПОЗОРНИЦА КАРЛОВАЧКОГ КАЗАЛИШТА

ЈЕДНА ОД „СНЕЖНИХ" СЦЕНА: ГЛУМЦИ КАРЛОВАЧКОГ КАЗАЛИШТА РАШЧИШЋАЈУ БАЈУ ЗАВЕЗЛАНИ ПУТ

Карловац, децембра

Од почетка ове сезоне Карловачко казалиште је дало 94 приредбе. Педесет представа одржано је на гостовањима по Кордуну, Лици, Горском Котару, Покупљу и другим крајевима Хрватске. Тако су у току ове јесени карловачки глумци гостовали на својим „сталним позорницама" у Слуњу, Вргинмосту, Оточцу, Дуги Ресі, Јастребарском, Самобору, Трешњевки, Творишни „Раде Кончар", Пешћеници и Ременчнку и на „привременим позорницама" — у Генералском Столу, Тушиловићу, Шишљавићу, Новом Месту, Делницама, и Великој Горици.

Као и у „матичној кући" у Карловцу, на гостовањима су се приказивала дела: „Дундо Мароје" од М. Држића, „Пакао је ипак пакао" од Ј. Таничара, „Клупко" од П. Бу дака, „Власт" од Мушића, „Кир Јања" од Ј. С. Поповића, „Дисколос" од Менандра и дечји комад „Зелене зрнке" од В. Рабадана.

Како изјављује директор Карловачког казалишта Мирко Мерле „од сних дела најбоље успеха има „Дундо Мароје", али су иначе готово све представе добро посећене. У Топусном, на пример, где у дворани има 400 седишта, све карте се распродају чим се најави гостовање. Слично је у Слуњу, Самобору и другим местима.

Карловачки глумци одазвали на гостовања својим аутобусом којим пребацују и сав потребан декор. Њихове турнеје су често напорне. У години већ су прешли 3000 километара. Нарочито је тешко зими. Да би се заштитили од хладноће често крпе на пут одевени у личке кожухе, који им уједно служе на позорници у Буваковим делима. А често су приморани да на завејаним друмовима рашчишћавају снег.

Ј. ИВЕТАЦ

Самостална изложба Православа Арсића

Вечерас у 19 часова, први пут ће се у Галерији Трафичког колектива са самосталном изложбом појавити Православ Арсић академски сликар. С обзиром да ова изложба представља први шири Арсићев контакт са публиком оправдано је поетскости пити да ова заслужује и посебну пажњу.

КОНКУРС ЗА НОВА МУЗИЧКА ДЕЛА О НАРОДНОЈ РЕВОЛУЦИЈИ И ЈНА

УРУЧЕНЕ НАГРАДЕ ДОБИТНИЦИМА

У просторијама Дома Југословенске народне армије у Београду уручене су јуче награде композиторима и ауторима текстова, награђеним на конкурсу за нова музичка дела на тему народне револуције у Југословенске народне армије. Овај двогодишњи конкурс био је везан за прославу 20-годишњице ЈНА. Учесници конкурса послали су богат избор дела — 86 масовних песама и 10 кантата, од којих је жири известан број наградио, а петнаест радова откупио.

Начелник уметничког ансамбла Дома ЈНА у Београду потпуковник Ратко Ковачевић предао је награде ком позитору Рудолфу Врчуљу из Новог Сада, чија је кантата „Човек је видик без крја" добила другу награду од 200.000 динара и Алберту Марковићу из Загреба, до битнику треће награде од 100.000 динара за кантату „Армије слободе". Композитору Николи Херцеговић из Београда уручена је друга на града од 100.000 динара за војничку песму — корачницу „Војно брдо", друга награда у истом износу загребачком композитору Андрији Путареку за „Смјело, хра бро", а трећа награда од 50.000 динара композитору Милану Пребиловић из Сарајева за песму „Слобода наше је дело".

Прве награде за кантату и војничку песму нису додељене.

На конкурсу су додељене и посебне награде за текст — прва, од 100.000 динара за кантату „Вем за помлад" Јо жи Тирану из Љубљане, друга, од 80.000 динара за песму „На стражи земље" Срећану Јакшевом из Загреба, а трећа, од 50.000 динара, за текст песме „Војно брдо" Ђорђу Радишићу из Београда.

Свечана представа „Деветог круга" у Букурешту

Букурешт, 20. децембра (Танјуг)

Синоћ је у једном од најбољих букурештанских биоскопа приређена свечана представа на којој је приказан Штитићев уметнички филм „Девети круг", и кратки коментарисани филм „Мајданек". Вечери Југословенског филма присуствовао је потпредседник Института за културне везе с иностранством Александру Вујкан, представници Министарства иностраних послова, просвете и културе, дипломатског кора, већи број новинара и многобројна публика.

Богдан Јовановић у галерији УЛУС-а

У Галерији УЛУС-а на Теразијама данас ће бити отворена самостална изложба сликара Богдана Јовановића, мањом мртвих природа и пејзажа. Све у свему, око петнаест радова, који у довољној мери могу да представе његова садашња тражења и резултате. Изложба ће бити отворена у 18 часова.